

Ezek főkéllékei egy jó rozsdamentesítő szernek, melyet azonban nem szabad összetéveszteni a konzerváló szerekkel, ép ahogy a fegyvereső rozsdamentesítése és későbbi, eltevésre való tisztítása között nagy különbség van, ha füsttelen lőport használ a vadász. És ezt mégis legkevesebben veszik tekintetbe.

A legtöbben — ezalatt persze a füsttelen lőport használókat értem — fegyverüket a vadászat után rövidebb, hosszabb idő múlva, de mindjárt először és utoljára is — „kitisztítják“.

Részint a legújabb piacra került olajat használják e célra — tekintet nélkül arra, hogy az tisztító, konzerváló, vagy neutralizáló szer jellegét viseli-e, — részint csak közönséges égetőolajjal, ha nem kőolajjal huzogatják át a fegyveresővet, — ép azzal, ami hirtelen kezügybe esik. És ha azután a cső fényes és látszólag tiszta, akkor nyugodtan teszik a tokba, azzal a meggyőződéssel, hogy a tisztítás pedánsan és tökéletesen történt. Pedig ez csak látszat, épúgy a cső tisztasága is.

Néhány nap múlva, még a legszárazabb helyen tartva is, rozsdafoltokat kap, melyek eleinte — a csövön keresztül nézve — alig vehetők észre, de később mind láthatóbbakká lesznek. Ha a vadász egy hét múlva előveszi a fegyvert és átvizsgálja, elképedve fogja konstatálni a rozsdamarást, melynek keletkezése nagy kérdőjelként áll előtte. A fegyver száraz helyen volt, nedvesség nem férhetett hozzá, hát mi másnak, ha nem a füsttelen lőpornak kell végül a hibát magára vállalni. A vadászok között pedig úgyszólván szentenciává válik az a nézet, hogy a füsttelen lőpor még a leggondosabb (?) tisztogatás után is megtámadja a csövet és így minden fegyverre quasi a halálítéletet mondják ki, ha füsttelen lőport lőnek belőle. (Csak ezen alapulhatnak afféle nézetek és kijelentések, hogy pl. a füsttelen lőporral való puffogatást csak olyan nagy ür engedheti meg magának, kinek tehetségében áll minden második esztendőben (?) kiegészített és rozsdamart fegyvereit újjakkal felcserélni, stb.)

Ez az általánosnak nevezhető vadászvélemény. A való tényállás azonban egészen más. Már előzőleg említettük, hogy a *csőrozsdásodás ki van zárva, ha közvetlen a vadászat után a csőfalra levált, leverődött savakat neutralizáljuk.* Ha tehát a cső száraz helyen tartva mégis rozsdát fogott, ez csak annak a jele, hogy a keletkezett savakat vagy egyáltalán nem, vagy nem teljesen, vagy nem idejében neutralizáltuk. Ez pedig csak a fegyverrel való, szakavatottságot nélkülöző bánásmódra vezethető vissza. Vadászainknak igen nagy része nem tudja, hogyan kell fegyverét tisztítani és bárhányan is utasítsák vissza ezt a szinte nevetségesnek tetsző vádat, mégis úgy van. Mert ha a fegyver tisztítását úgy végeztük pontosan, ahogy kell, akkor nem keletkezik benne rozsdá, feltéve, hogy száraz helyen tartjuk. Hanem persze a füsttelen lőpor nem fekete lőpor s ha ennél bármiféle olaj, petroleum, vagy zsír többé-kevésbé megtette a magáét, füsttelen lőpor használatánál távolról sem felel meg. Ennél sohasem szabad azt a szabályt szem elől téveszteni, hogy előbb a keletkezett savakat neutralizálni és így a csőanyag megtámadtatását kell meggátolni és csak azután lehet a tulajdonképeni tisztításhoz fogni.

(Vége következik.)

Ifj. Bartal Aurél.

A romániai madárkereskedésről.

Hiába, csak önző az emberek nagy száma; nem elégszik meg azzal, hogy a madáréneket a szabad természetben élvezze, hanem elég szívtelen arra, hogy a szegény éneklőmadárkát megfossa szabadságától s a tán inkább a fájdalom, mint az örömszülte énekét közelebről s gyakrabban élvezhesse. Az éneklő madarak fenti okból való összefogdosása nálunk is ismeretes, sőt régi keletű, azonban sohasem fajult el annyira, hogy azzal kereskedelmet,

avagy valaki belőle kenyérkeresetet üzött volna. Valóságos madárkereskedésről csak Romániában lehet szó, amelynek fővárosában — Bukarestben — madárpiaç van, hol a hatóság szeme láttára százával kínálják az éneklő és más madarak számtalan fajtáját megvételre boldog-boldogtalanak. Nem lesz talán érdektelen, ha néhány sorban e párját ritkító intézményt ismertetjük.

Vásáros bódékhoz hasonló deszkaalkotmányok sorakoznak a városnak majdnem közepén fekvő úgynevezett „*madárpiaç-téren*“. A bódék oldalára szűk, részint felakasztva, részint vas-, részint fakalitkákban látni a temérdek pintyet, csizet, tengeliczet, pacsirtát, fülemilét, pirókot, sármánykát, rigót, gerliczét, stb. stb. Ezek a magánzárkába csukott ártatlan teremtményeken kívül, melyek aránylag elég drágák — (fajok szerint változó és pedig pinyt 20 fillértől 1 koronáig; csizé, tengelicz 1—2 korona; pacsirta 3—4 koronától 10-ig; fülemile 5—10 korona, rigó 10—20 korona, sőt drágább is) — ötvenével-százával együvé zártan kínálják az olcsóbb portékát, 100—120 ccentiméter átmérőjű, kőralakú és mintegy 30 cm. magas, szitakéregből készült, madártartónak nevezhető alkotmányban, melynek felső széléhez küpszerűen emelkedő aprószemű háló van erősítve. Egy ilyenben néha öt-tíz és több fajú madár van összefogva — különösen ősszel — ahonnan kiki tetszés szerint választhat magának 5-10 fillérért madarat. Hasonló madártartókban látni a többnyire egyesével kiválasztott és természetszerűleg jóval drágább fürjeket. Az eladásra kerülő madarak száma és faja az évszakok szerint változó. Tavasszal a kalitkába zárt kisebb éneklők kerülnek piacra és pedig a fentemlített árakban; később már túlnyomólag pacsirta, fülemile és rigó képezik az alku tárgyát. Gyakran egész fészekalj pacsirta, fülemile és rigót látni éhezó apróságokkal, melyek amellet, hogy sokszor zsúfoltan vannak, még sokat éheznek is. A kalitkák halmaza között egyik-másik nagy kalitkában látni azután elég gyakran a „*ritkaságokat*“, úgymint bagolyfiókat, szarkát, szarkát, véresét s más madarakat, melyeknek állandóan sok bámulója akad. A bódék mellett égnek meredő hosszú nádszál-nyalábok, majd tepertős-pogácsa alakú és nagyságú, madárléppel telerakott széles tálak, majd nagy és hálóval bevont ruhakasokban szorongó különféle színű galambok, majd hangyatojásokat kínáló cigánygyerekek kötik le az idegen figyelmét. Nyáron különösen élénk a galambkereskedés. Ősszel azután százával árulják a különféle éneklő madarakat a fent leírt madártartókban.

Noha elég népes, mindazonáltal a legsiralmasabb képet télen lehet látni, midőn a szerencsétlen madarakat nemesak az éhség, hanem a vízhiány is kinozza, mert ivókájukban a víz fenéig szokott fagyani.

Jó kelendőségnek örvend a pirók. Ennek az a magyarázata, hogy a nép között az a babona él, hogy ha valaki pirókot tart lakásában, akkor az abban lakók fejfájása a pirókra megy át; a pirók volna eszerint a fejfájás villámhárítója! Érdekes volna tán a madárfogás néhány módját is felemlíteni. A legtöbb madarat — köztük az éneklőket — léppel fogják. E célra mesterséges fát készítenek ágakból, mely utóbbiak végére bodzafából 3—4 ccentiméternyi darabkákat erősítenek. A léppel bekent vékony és hajlékony nyírfavesszőt a bodza végébe szúrják. Az ily módon előkészített fát kertek közelébe, vagy általában oly helyen állítják fel, hol az éneklőmadarak csapatokban szoktak tartózkodni. A fától mintegy 5—10 méternyi körzetben a földre köröskörül különféle kalitkába zárt madarakat — hívókat — tesznek földre. Ha már most valamely szerencsétlen madarat végzete abba az irányba vezet, a hívó szavára rendszerint „lépre megy“.

A fülemilét egymásba illő keretre kifeszített hálóval fogják. Az alatt a bokor alatt, hol a fülemilét ismételen hallották szólani, néhány tenyérnyi területen a földet felássák s erre helyezik a felállított hálósapdát. Ha a fülemile csapdába került, vergődése közben az ugyanott elhelyezett kis csengetyút megszólaltatja, hogy „jóakarói“ könynyítsenek szorult helyzetén. — A rigóféléket többnyire úgy

fogják, hogy a fészek fölé, néhány lépés vesszőt helyeznek s mikor a madár fészkére akar szállni, avagy fiait etetni, akkor a lép összeragasztja szárnytollait s fiaival együtt fogságba kerül. Néha lószórból készült hurokkal is fogják.

Azt hiszem, hogy a madárkereskedés Romániában is alkonyát éli; kívánatos is volna, hogy az illetékes tényezők közbevéssék magukat, hogy ezek a szerencsétlen teremtmények ne kalitkába zárva, hanem a szabad természetben gyönyörködtessék a természet barátait hivatásukhoz képest.

Betegh Lajos.

UDÓSÍTÁSOK.

Elaggott fakó-keselyű. Olvasva e folyóirat mult számában Lakatos Károlynak az orvmadarak létfentartási működéséről szóló felette érdekes cikkét, vonatkozóan ennek az elvéhédet példányokról szóló részére, illustris példakép emlitem fel, hogy 1900 okt. 10-én egy hatalmas fakó-keselyű ereszkedett le Békéscsaba egyik népesebb utcájára. A kimerültség minden szimptomái észrevehetőek lévén rajta,

még a közelgő szemtanúk sem riaszthatták fel az agoniába merült madároriást, úgyannyira, hogy sikerült azt pokrócz segítségével zsákmányul is ejteni. Pár napig még a gymnasium udvarán őrizték a beteget, de minthogy gondozóit csőr- s szárnyvagdosásokkal hevesen támadta, csakhamar a preparátor asztalára került. Tekintve, hogy ez a példány magán viseli a vénség minden ismertető jelét s tekintve azt, hogy boncolása közben lösebb vagy más elváltozás nem volt észrevehető, gyomra megvizsgálása alapján a mérgezés is kizártnak látszott, minden valószínűséggel feltehetjük, hogy ez is egy azon orvmadarak közül, melyeknek létfentartására szükséges fizikai erejük felett a végelgyengülés, mint az élet természetes procezzsusa győzedelmeskedik. — Ugyancsak ebben a cikkben olvasom továbbá, hogy némely orvmadár csaknem az „őrültséggel“ határos vakmerőséggel támad meg más, erejét felülmuló élőlényt. Erre pedig szolgáljon bizonyítékképen, hogy pár évvel ezelőtt hetivásárunkra is került egy oly harcsa, melynek testébe orvmadárkarmok s esontújjak voltak benöve, világos jelétül a ragadozó „őrült“ támadásának.

Békéscsabán, 1902 január 30.

Tarján Tibor.

T. Szerkesztőség! Hogy a róka zsákmánya megszerzésében mily ravasztságot szokott kifejteni, azt a következőkben elmondandó m. évi október hó egyik estéjén tett megfigyelésem eléggé bizonyítja. Csendesben meghúzódva a cserjés domboldal szélén elhúzódó árokban vártam a bekövetkezendőkre, amidőn az előttem elterülő völgy alján tőlem mintegy 30 lépésnyi távolságra fekvő bokorban egy rókát vettem észre erősen a földhöz lapulva; élénken figyelni látszott, mintha várt volna valamire. Jelenlétemet, úgy látszott, nem vette észre s így kíváncsian vártam a mozdulatát, mert nem tudtam, hogy mire leskelődhetik. Egyszerre csak a völgy távoli részéből rókaacsaholás ütötte meg füleimet; arrafelé nézve láttam, hogy egy nyúl szalad a völgy alján s tőle mintegy 30—40 lépésnyire két róka üldözte egyenesen a bokor felé, melyben a már említett róka lappangott. A vaktában rohanó nyúl nem vette észre a bokorban rejtőző veszedelmet s így egyenesen nekifutott. Mikor már csak néhány lépésnyire volt a bokortól, hirtelen kirohant a leskelődő róka és elkapva a nyúl nyakát, erősen a földhöz szorítva tartotta. Csakhamar a két üldöző is odaért a tett színhelyéhez s már-már siker koronázta volna munkájukat, de egy jól irányzott lövésem leterítette az egyik rókát, míg a másik kettő felfogván a helyzet felettébb kritikus voltát, nyomtalanul eltűntek a bokrok közt, a nyúl pedig megszabadulván ellenségeitől, szintén nagy gyorsasággal odébb állt.

Ifj. Balázsovich István.

T. Szerkesztőség! Ha valaki ordeink bestiális vadrozójának, a farkasnak, monografiáját fogja megírni, — tájékoztatóul fog neki az alábbi eset szolgálni arra nézve, hogy nemesak a nagy Oroszország hóval borított síkságain vetemedik ez a ragadozó megfontolhatatlan szemtelenségre, hanem a kultúra terén már előhaladt hazánk népes vidékein is. — Az elmúlt év karácsony másodnapjának holdvilágos estéje volt, amint úgy tíz óra tájt N. község mellett haladt szekerem, melyen — hivatalos utunkból hazatérőben — főerdőörömmel voltunk ruhánkba betakaródzva s tünődöttünk hallgatagon az emberi sors kifürkészhetlen változatain s a nagy mindenség mulandóságán. „Még egy rongyos rókát sem látni“ — töröm meg a már unalmassá válni készülő csendet. „Ép azt akartam mondani, — felel reá a főerdőőr — hogy ott előttünk, az út közepén mintha valami állat mozogna.“ Odapillantok magam is, hát tényleg látom, hogy mintegy 50—60 lépésnyire előttünk valami alak üldögél. „No az

már biztos, hogy róka, — mondtam én — csak gyűjjon egy töltenyt a tegyverébe.“ S míg az ilyenkor szokásos kapcsolással a tölteny tényleg belekerül a puskába, addig kocsink el is döcögött az ismeretlen alakig, amely a róka szokása ellenére egy esepet sem zsenirozta magát s csak midőn a lovak már majdnem ráléptek, mozdult el s mászott fel koczogva a mintegy méternyi magasságú útpárkányra. Hátha löktem a kocsist, — aki tudta, hogy ez a rögtöni megállásnak a

jele, — s amint a szekér megáll, vadunk még mindig nem gondolt a menekülésre; pedig a róka ilyenkor szedi az irháját! Az őr tehát czélba veszi s véletlenül pompásan tarkón lövi a még akkor is rókának vélt állatot. Ahogy azonban leszáll utánna a szekérről s fel akarja emelni az élettelen, — elfogja őt a csodálkozás. „No kérem, még ekkora rókát soh'se láttam.“ „Már mindegy, — mondom — csak tegyék saroglyába a kocsissal.“ Hát ahogy odáhozak a szekérhez, eszméltünk fel egyszerre, hogy hát „hiszen ez farkas“. Még megjegyzem, hogy ez az eset jól frekvenciált megyei úton történt s hogy a lovak még jelét sem adták a közmondásos horkolásnak, ugrándozásnak. Hogy az éhség-e, vagy mi készítette a farkast az elmesélt toleráns viselkedésre, — ki tudná megmondani. Tény az, hogy bár már elég farkassal volt dolgom, — ily szemtelenségét eddig még nem tapasztaltam.

Nagy-Sink, 1002 január 31.

Vadászüdvvvel

Craus Géza.

Dr. Mika Károly.

† 1902 január 26.

Sulyos csapás érte fellendülő vadászati szakirodalmunkat. Dr. Mika Károly nincs többé! Negyedszázadot meghaladó lelkiismeretes munkássága delén ölte meg őt a szörnyű betegség. A magyar vadászati szakirodalom egyik kiváló művelőjét veszítette el benne, ki fáradságot nem ismerve, vasszorgalommal és nagy tudással felfegyverkezve, lelke tüzeit emésztette fel, hogy hazájának korrekt és tanult vadászokat nevelni segítsen. Az egész ország vadászközönsége ismeri „A Természet“, „Vadászlap“, „Vadászat és Allatvilág“-ban sürűn megjelent szakközleményeit, minden olvasója a legnagyobb elismeréssel szól „A vizsla porforce idomítása“ című könyvéről és a vadászati szakirodalom valódi kincséből az átdolgozásában megjelent „Dietzl“-féle díszmű, melynek értékét kiválóan emeli az a körülmény is, hogy a majdnem 800 oldalas munkában minden vadászati műkife-